

جمازه‌سوار قاینی

به کوشش غلامرضا آذری خاکستر^۱

مقدمه

شرارت و ناامنی در عهد قاجار موجب می‌شود تا حکام محلی با تأسیس نیروی نظامی، منطقه تحت فرمانروایی‌شان را تا حدی آرام جلوه دهند، ولی چون این نیروهای محلی دائم در خدمت نبودند، از نظم و انضباط^۲ نظامی آن گونه که از یک تشکیلات نظامی انتظار می‌رفت، برخوردار نمی‌شدند. امیرنشین قاین در شرق ایران، تشکیلات نظامی برای منطقه تحت حکومتش تشکیل داده بود. این امیرنشین از لحاظ موقعیت جغرافیایی چنین بود: از شمال به رشته‌ای^۳ که از کوه‌های کلات جدا می‌شود و بین نیم بلوک، یکی از بخش‌های قاین و کاخ و گناباد، از بخش‌های طبس، ادامه می‌یابد. در سمت غرب، حد مرزی به خط الرأس کوه‌های کلات می‌رسد و ضلع جنوبی این رشته تا حوالی گوارگور پیش می‌رود و سرانجام به بیابان ختم می‌شود. بدین ترتیب خط مرزی یک منطقه وسیع کوهستانی را در بر می‌گیرد و دشت‌ها نیز تا آنجا که آب برسد، جزو قاین محسوب می‌شوند. مرز جنوبی نیز به همین نحو تا کوپرلوت ادامه می‌یابد و مرز شرقی، همان مرز ایران و افغانستان است؛ همچنین شوکت‌الملک مدعی بود که قلمرو تحت حکومت وی، از بندان از قسمت سیستان تا دهکده سرچاه عماری در ابتدای کویر^۴، در طرف کرمان در دوازده فرسخی بیرجند گسترده است. طبق یک نظر، برداشت کلی از سکنه قاین این است که آن‌ها از

۱. پژوهشگر تاریخ معاصر Azari222002@yahoo.com

۲. بلوکباشی، پژوهشی در موسیقی و سازهای موسیقی نظامی در دوره قاجار، ص ۳۷.

۳. مک گرگر، شرح سفری به ایالت خراسان و شمال غربی افغانستان در ۱۸۷۵، ج ۲، ص ۱۴۲.

۴. همان، ص ۶۶.

نژاد خوبی هستند و در صورتی که زیر نظر افسران اروپایی تربیت شوند، افواج و سربازان خوبی تشکیل خواهند داد.

بنابر تصمیم هیأت وزیران در ۲۵ خرداد ۱۲۹۳، حکومت سیستان و قاینات یکی شد؛^۲ بنابراین بودجه‌ای به شرح زیر به این منطقه اختصاص داده شد. حکمران کل چهارصد تومان، نایب‌الحکومه سیستان دویست تومان، نایب‌الحکومه قاینات دویست تومان، اشخاص و دبیران حاکم کل صد تومان، اشخاص و دبیران نایب‌الحکومه صد تومان، در مجموع هزار تومان تصویب شده است.

محمدابراهیم خان شوکت‌الملک، حکمران قاینات و سیستان، در طول حکومتش هدفی جز آرامش^۳ سرزمین‌های تحت سلطه خود نداشت. وی برای حفظ و انتظام منطقه قاینات، به رفورم قشون پرداخت و فرماندهی این قشون را بر عهده گرفت. این نیروهای مسلح از واحد پیاده‌نظام، سواره‌نظام، جمازه‌سوار و توپخانه تشکیل می‌شد. هر واحد، تحت فرماندهی یک سرتیپ یا سرهنگ بود که در زمان‌های دورتر از میان اعضای آزموده‌تر خانواده حاکم و در دوران جدید از میان افسران آموزش یافته در تهران یا مشهد برگزیده می‌شدند. نیروهای مستقر در سیستان، تحت فرماندهی یک سرتیپ یا سرهنگ از اعضای خانواده قرار داشت که بیانگر اهمیت استراتژیک آن ایالت برای امپراتور بود. افسر دیگری به نام بازرس قشون (بازرس کل نیروهای مسلح) که جداگانه جواب‌گوی امیر بود.

مک گرگر پس از دیدن قشون قاینات از امیرعلم خان ملقب به حشمت‌الدوله، به عنوان قوی‌ترین فرمانده سپاه خراسان یاد کرده که نیرویی در اختیار دارد شامل یازده عراده توپ که یکی از آن‌ها هیجده پوندی و بقیه نه پوندی و شش پوندی است که دوهزار سواره نظام و دو هزار پیاده‌نظام دارد. یا کلنل بیت که تقریباً حدود سال‌های ۱۸۹۴م از بیرجند دیدن کرده، اطلاعاتی بدین شرح در ارتباط با نیروی نظامی تحت امر خاندان علم ارائه نموده است: «دستمزد پرداختی^۴ به سربازها در هنگ قائن در سال، هفت تومان معادل یک پوند و هشت شیلینگ و سه خروار غله و با ۴۹۷ کیلوگرم گندم بود. در میان این سربازان، بیست نفر توپچی نیز دیده می‌شدند که آذربایجانی بودند.»

با توجه به مسائلی که پیرامون انقلاب مشروطه روی داد، منطقه سیستان و قاینات به واسطه دوری از مرکز، با نوعی ناامنی مواجه شد، به طوری که گروه‌های اشرا بلوچ به کرات مناطق قاینات و نهبندان را مورد تجاوز قرار می‌دادند. از دیگر مسائلی که ناامنی منطقه را تشدید می‌نمود، اختلافات خانوادگی بین برادران علم بود که در برخی از مواقع محرک شرارت‌ها می‌شدند. «مردم قاینات که پیوسته مورد هجوم اشرا بودند

۱. فرهنگ جغرافیایی ایران خراسان، ص ۷۰۲.

۲. محبوب فریمانی، اسناد حضور دولتهای بیگانه در شرق ایران، ص ۱۴۹.

۳. متولی حقیقی، از تبریز تا مشهد پژوهش پیرامون زندگی و قیام کلنل محمد تقی خان پسیان، ص ۵۳.

۴. مک گرگر، شرح سفری به ایالت خراسان، ج ۲، ص ۱۴۳.

۵. بیت، سفرنامه خراسان و سیستان، ص ۷۵.

- با وجود اینکه می‌دانستند محرک اصلی^۱ این ناپسامانی‌ها حشمت‌الملک است - شوکت‌الملک را متهم می‌ساختند که از عهده‌جلوگیری از اغتشاشات بر نمی‌آید. در مقابل تحریکات خرابکارانه حشمت‌الملک و فرزندش حسام‌الدوله، شوکت‌الملک طی ارسال مراسلاتی به وزارت داخله، جلوگیری از اقدامات او را طلب می‌کند و می‌خواهد تا حکومت مرکزی در تقویت قشون قاپینات کوشش نماید.

علاوه بر این، تحولات انقلاب مشروطه ایران باعث شد که پرداخت مواجب قشون قاپینات به تعویق افتد، بنابراین شوکت‌الملک در اولین اقدام در حوزه جدید حکومتی اش در صدد منحل ساختن^۲ قشون محلی سیستان بود زیرا در نسبت وفاداری این قشون نسبت به خود در تردید بود. از این رو شوکت‌الملک بدون اینکه مستقیماً انحلال این قشون را اعلام کند از پرداخت مواجب عقب افتاده آن‌ها ممانعت به عمل آورد و حکومت مرکزی را متقاعد ساخت تا از پرداخت حقوق آن‌ها خودداری ورزد و حتی در صورت امکان آن را منحل سازد.

پرویز حسین پور، نویسنده کتاب نظری و گذری بر تاریخ سیستان، از روابط پنهانی^۳ بین بریتانیا و امیر علم خان حشمت‌الملک سخن گفته که مقرر شده با پول انگلیسی‌ها ارتش محلی در منطقه تأسیس نماید تا سلاحی در برابر توسعه‌طلبی روسیه باشد. دولت روسیه ناراضی خود را از تشکیل قشون محلی^۴ - که به یاری انگلیسی‌ها تأسیس شده بود - اعلام کرد؛ بنابراین انگلستان همواره به دولت مردان ایران فشار می‌آورد که^۵ برای حفظ امنیت این منطقه، چاره‌اندیشی کند و درخواست تشکیل قشون نظام جدید را نمود.

از دیگر نویسندگانی که اشاره به تشکیل قشون قاپینات با کمک مالی انگلستان نموده، ماروین زونیس،^۶ نویسنده کتاب شکست شاهانه است. باید گفت تشکیل قشون شرق در منطقه سیستان و قاپینات، ابتکار جدیدی نبوده است، بلکه این قشون به عنوان چریک محلی، از اواخر صفویه بوده است. تنها مسئله‌ای که در دوره قاجار در این قشون به وجود آمده است، رفورم آن‌ها با وسایل و تجهیزات نظامی جدید بود؛ در تعلیم قشون شرق، منحصرأ از معلمان ایرانی استفاده شده و پای مستشاران نظامی خارجی در این قشون محسوس نیست.

تشکیل قشون

از مسائلی که سیستان و قاپینات همواره با آن مواجه بود، تعدی و شرارت‌های بلوچ‌ها در این منطقه

۱. شاهدی، زندگی سیاسی خاندان علم، ص ۹۳-۹۲.

۲. همان، ص ۱۰۲.

۳. افشار سیستانی، خاندان علم و سیاست‌های استعماری در خاور ایران، ص ۷۲.

۴. شاهدی، زندگی سیاسی خاندان علم، ص ۱۰۳.

۵. همان، ص ۱۰۴.

۶. زونیس، شکست شاهانه، ص ۲۴۰.

است، به طوری که در برخی از گزارش‌های^۱ سال ۱۳۳۰ ه. ق، تعداد سیصد بلوچ به سوی نهبندان برای حمله حرکت می‌کنند یا در گزارشی دیگر که از بیرجند به مشهد و تهران ارسال شده است، بلوچ‌ها قریه نه^۲ را غارت کرده‌اند. قطعاً برای جلوگیری از این‌گونه تجاوزات، نیاز به نیروی کافی و کارآمد بود. هجوم بلوچ‌ها و نبود ایلجار و چریک در منطقه، در اسناد گزارش شده است. برخی هم تشکیل این قشون را از اقدامات انگلیسی‌ها می‌دانند که به خاطر امنیت خود در منطقه، دولت مرکزی را ملزم به تشکیل قشون منظم نموده‌اند.

تشکیل قشون منظم در قاینات و سیستان، از اقدامات شوکت‌الملک بوده است، مکاتبات^۳ حسام‌الدوله، شوکت‌الملک و حشمت‌الملک در سال ۱۳۳۱ ه. ق، نشانگر تلاش و اقدامات شوکت‌الملک در این زمینه است. وی در این کار تا آنجا پیش رفت که گفت اگر دولت مرکزی تشکیل قشون در منطقه سیستان و قاینات را تصویب نکند، استعفاء خواهم داد. اصولاً تشکیل قشون در قاینات با مشکلاتی همراه بود، زیرا مصارف قشونی بیشتر از بودجه سالانه بود؛^۴ بنابراین یکی از راه‌های تأمین مخارج قشون قاینات و سیستان، از طریق مال‌الاجاره^۵ دهات بود. اکثریت نفرات نظامی از طوایف بهلولی^۶، احمدی، هراتی و نخعی^۷ بوده‌اند که این نیروها در نواحی‌ای چون زیرکوه، نهبندان، بندان، مژن آباد، یزدان، شیب آب^۸، سرچاه و ... خدمت می‌کردند. شوکت‌الملک در این قشون از سردارانی که در منطقه سیستان و قاینات وجود داشته، استفاده کرده است؛ سردارانی چون سردار فقیر علی‌خان^۹، سردار خانجان‌خان^{۱۰}، سردار پردل‌خان و دادشاه^{۱۱} از جمله قشون سیستان و قاینات بوده‌اند.

تمام تلاش شوکت‌الملک بر این اساس بود که با تشکیل قشون قاینات و سیستان، آسایش اهالی را برقرار کند. طبق سندی به سال ۱۳۳۵ ه. ق که خطاب به محمدرضا خان، نایب‌الحکومه سیستان نوشته

۱. کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس رضوی شماره اموالی (۸۸۱).

۲. جهت اطلاع بیشتر از تجاوزات و شرارت‌های بلوچ‌ها، نک: محبوب فریمانی، اسناد حضور دولت‌های بیگانه در شرق ایران. سند شماره ۳۱ و ... در سندی به سال ۱۳۲۶ به سرقت‌هایی توسط افرادی ملبس به لباس افغانی اشاره شده است. شماره اموالی (۳۱۵۱۶/۲۰).

۳. کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، شماره اموالی (۸۹۷۴/۵).

۴. کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس رضوی شماره اموالی (۲۵۳۲).

۵. کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، شماره اموالی (۹۲۷۷/۶).

۶. کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، شماره اموالی (۹۳۰۸).

۷. کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، شماره اموالی (۸۰۶۴).

۸. کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، شماره اموالی‌های (۲۰/۴۷۸۰-۲۷۰۷-۲۷۱۱-۲۷۶۶-۲۹۶۸ و ۳۱۴۸۷/۱۰).

۹. کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، شماره اموالی‌های (۲۳۵۹/۵ و ۲۳۵۹/۴).

۱۰. کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، شماره اموالی (۹۲۷۷/۵).

۱۱. کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، شماره اموالی‌های (۸۰۶۴ و ۳۰۸۰ و ۹۳۰۸).

شده، از وی خواهش کرده که بیش از پیش در آسایش خاطر عموم اهالی کوشش فرموده، اسباب ازدیاد دعاگوئی ذات اقدس همایونی را فراهم فرماید و در انتظام سرحدات و حفظ آن بکوشد. همچنین در سندی دیگر از مصباح دیوان نایب‌الحکومه قاینات درخواست نموده آسایش خیال و راحتی اهالی قاینات را - که در حکم برادران و پدران ما هستند^۲ - فراهم کند.

جمازه

در گذشته وسیله حمل افراد مسلح، شتر بود. یکی از ویژگی های قشون قاینات و سیستان، وجود نیروی نظامی تحت عنوان جمازه‌سوار بود. این نیروها عموماً در مناطق کویری مورد استفاده قرار می‌گرفتند. منطقه قاینات و سیستان نیز به واسطه کویری بودن، قابلیت استفاده از این نیروها را داشت. گویا نیروی جمازه، ابتکار نادرشاه افشار بوده است. وی جمازه‌سواران و زنبورکچیان را در برخی از جنگ‌های هندوستان به کار می‌برده است که این نیروها از نفرات بلوچ بوده‌اند.^۳

نیروی جمازه‌سوار قاینات و سیستان بنا بر نیاز مناطق به مأموریت های نظامی گسیل می‌شدند. تعداد این نفرات نیز متفاوت ذکر شده است؛ در سال ۱۳۳۲ هـ ق تعداد نیروی مأمور^۴ در نهبندان سی نفر همیشه حاضر به خدمت بوده که از آن حدود محافظت می‌کرده و به واسطه خدمات و جنگ‌هایی که با اشرار داشته‌اند، عده‌ای از آن‌ها مقتول^۵ و مجروح شده‌اند.

حقوق این نیروها در سال ۱۳۳۲، روزانه دو قران^۶ بوده است. در جاتی چون نایب دوم، وکیل اول، وکیل و تابین را بر حسب لیاقت، به جمازه سوارها می‌دادند. هر درجه‌ای حقوق و مواجب خاص خود را داشت. نایب دوم مأمور سیستان در سال ۱۳۳۱ هـ ق، ماهی سیصد قران به اضافه سی من جو و ۷۵ من کاه می‌گرفت؛ وکیل اول ۱۱۰ قران؛ پس از آن وکیل ماهی پنجاه دینار حقوق به اضافه سی من جو و ۷۵ من کاه و پانزده من گندم مواجب داشت. در این سال تابین ماهی بیست قران حقوق و سی من جو و ۷۵ من کاه و پانزده من گندم می‌گرفت.

حکمرانان منطقه قاینات و سیستان در جهت تثبیت امنیت، اقدام به تأسیس نیروی جمازه اقدام می‌کند. در واقع موقعیت جغرافیایی نواحی شرق کشور - که اغلب کویری است - با سرعت در تقابل تجاوز و شرارت‌ها جنبه بازدارنده داشت. اهمیت نیروی جمازه تا جایی است که شوکت‌الملک در تلگرافی به نیرالدوله، حکمران خراسان، تأکید می‌کند با صد جمازه و پرداخت حقوق آن‌ها توسط دولت، می‌تواند

۱. کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، شماره اموالی (۹۴۱۸/۱).
۲. کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، شماره اموالی (۹۴۱۸/۲).
۳. تکمیل همایون، تحولات قشون در تاریخ معاصر ایران، ج ۱، ص ۶۷.
۴. کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، شماره اموالی (۹۲۹۷/۴).
۵. کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، شماره اموالی (۹۲۹۳).
۶. کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، شماره اموالی (۹۳۰۸).

صفحات بیرجند را منظم کند. (سند شماره ۲) این موضوع در دوم شوال سال ۱۳۳۰ هـ ق، مورد تصویب حکومت قرار گرفته است. (سند شماره ۱) به نظر می‌رسد حکمران خراسان هم در جهت امنیت شرق کشور، به حاکم قاینات و سیستان اطمینان داده تا آن منطقه را منظم کند و هر چه را به غارت رفته است، مسترد نماید. (سند شماره ۳) شرایط اقلیمی ایجاب می‌کرد حتی در رفورم نیروی نظامی تحت فرمانروایی شوکت‌الملک جمازه‌سوار اضافه کنند، زیرا این نیروها مفید و کم هزینه بوده است. (سند شماره ۴) بنابر این جمازه‌سوار باید ممتاز و از اشخاص جوان کارآموده جنگی می‌بود. (سند شماره ۸)

سند شماره ۱

نشان شیر و خورشید

(اداره تلگرافی دولت علیّه ایران)

از تهران به بیرجند

حکومت قاینات، تلگراف جناب‌عالی به نمره ۵۸۰ در خصوص چهارصد نفر سرباز و صد نفر سوار، صد نفر جماز که برای جلوگیری اشرار بلوچ و استرداد اموال مسروقه قاینات و بعضی تعهدات دیگر رسید و از این غیرتمندی و اظهار خدمت‌گزاری شما کمال خوش‌وقتی حاصل شد. این پیشنهاد شما را من تصویب می‌کنم و به وزارت جنگ تأکید کرده‌ام که همین عده سوار و سرباز و جمازه‌سوار برای آنجا تصویب و برقرار نمایند. شما هم البته با این تعهدات که کرده‌اید، این خدمات را انجام خواهید داد و خیال اولیای دولت را از بابت آن صفحات آسوده خواهید کرد. دولت از امثال شما نوکرهای کافی و مأمورین غیرتمند همیشه منتظر پیشنهاد است. ۲۹ رمضان، نمره ۱۸۶۴ وزارت داخله

[اخبار تلگراف خانه مبارکه بیرجند] به تاریخ غره شهر شوال ۲۱ سنبله، سنه ۱۳۳۰ سیچقان نیل

سند شماره ۲

نشان شیر و خورشید

(اداره تلگرافی دولت علیّه ایران)

از سبزوار به بیرجند

نمره ۱۱ دولتی - عدد کلمات ۳۳۹

جناب اجل، شوکت‌الملک، حکمران قاینات - زید اقباله - :

چند روز قبل، تلگرافی به شما کرده بودم که از مقام منبع وزارت داخله - دام اقباله - تلگراف مشروحو راکه کرده بودید به شرایطی که چنانچه عده استعدادی از قبیل جمازه‌سوار و غیره و غیره به این شرایط دولت بدهد و حقوق آنها را برسانند، متقبل می‌شوم که این صفحات را منظم و آنچه را در این مدت، طایفه بلوچ به غارت برده‌اند، تمام را استرداد نموده، برسانند. این بود به شما تلگراف کرده، به جهت این است. وکیل از طرف خودتان عجلتاً بفرستید، در ورود من در مشهد حاضر باشد. در همان شرایط به دقت رسیدگی قرارش را داده محل رسیدن حقوق اسلحه و لوازمی که لازم است، داده شود که معجلاً مشغول اصلاح انتظام آن حدود باشد. امروز که سیم جوزا است، تلگرافی از تهران و تلگرافی از پیشکار مالیه خراسان مسیو

للو رسیده است که حکومت قاین استعفا از حکومت و انتظام آن صفحات نموده است. اشرار ریخته‌اند اداره تجدید و غیره را غارت و وصول مالیات در عهده تعویق، ابدأ تقویت و مساعدتی در همراهی پیشکار مالیه اینجا نمی‌شود. خیلی مایه تعجب شد که اولاً هنوز استعفای شما قبول نشده؛ چرا باید دست از کار بکشید و ولایتی مثل سرحد قاینات را بی‌نظم و ترتیب نمایید؟ ثانیاً هیچ معلوم نیست که این همه تحاشی شما در این امورات [صفحه دوم] و همراهی نکردن به امین مالیه برای چیست! البته این خیالات واهی را کنار بگذارید و صراحتاً به شما می‌گوییم نظر به تعهدات خودتان در انتظام آن صفحات که واقعاً منظم بدارید. و در وصول و ایصال مالیات و آسایش عمومی آن صفحات، کمال جد و جهد را بنمائید. من کمال التفات و محبت را در حق شما مبذول خواهم داشت و هیچ مقصودی جز آسایش عمومی ندارم. البته بی‌خودی رفع بی‌نظمی آن صفحات را نموده، چنانچه چیزی از اداره تجدید برده باشند، گرفته، برسانید و در کمال استقلال مشغول انتظام حوزه حکومتی خودتان بوده باشید. وکیل خودتان را هم البته فرستاده‌اید که ورود من در مشهد حاضر باشد. سیم جوزا، نیرالدوله.

به تاریخ ۷ شهر ج ۲، ۴ جوزا سنه ۱۳۳۰ سیچقان ٹیل

سند شماره ۳

نشان شیر و خورشید

(اداره تلگرافی دولت علیه ایران)

از مشهد به بیرجند

نمره ۹۵ دولتی، عدد کلمات ۱۹۰

در جواب نمره ۴ دولتی حکومت بیرجند، تلگراف مفصل شما و درخواست پنجاه هزار تومان مخارج سالیانه برای انتظام حدود بیرجند به طور مقاطعه از دولت مرحمت شود که سوار، پیاده، جمازه‌سوار بگیرید. حدود را منظم و آنچه از نه و غیره دو ساله به غارت برده شده است، مسترد دارید و اصل این مسئله سهل و آسانی نیست که من فوراً قبول و اجازه پنجاه هزار تومان مالیات دولت را بدین اختصار و تلگراف فوری حکمی به شما بدهم؛ مکرر تلگراف شده است. باید وکیل صحیحی که قابلیت همه گونه سؤال و جواب و مذاکرات را داشته باشد به چاپاری بفرستید حضوراً به اطلاع مسیوللو پیشکار مالیه مذاکره شود؛ چنانچه به شرایط قبول و اطمینان کامل حاصل شد، البته برای انتظام حدود و آسایش رعیت دولت قبول و همه قسم مساعدت و همراهی خواهد شد. مقصود این است که مذاکرات امروز و تعهدات خدمت به دولت، مثل مذاکرات و تقبلات سابق نخواهد بود. باید معنویت کامل داشته باشد که شما هم به طور اطمینان، مشغول خدمت شوید. هر چه زودتر اقدام و تکلیف خودتان را زودتر خواهید دانست و شق ثانی نخواهد داشت. نمره

۲۶۷ نیرالدوله

[مهر اخبار تلگراف‌خانه مبارکه بیرجند]

به تاریخ ۵ شهر رجب ۲۱ جوزا سنه ۱۳۳۰ سیچقان ٹیل

سند شماره ۴

نشان شیر و خورشید

حکومت سیستان و قاینات

نمره کتاب ثبت ۵۸۰

به تاریخ ۱۸ رجب ۱۳۳۲ / ۲۳ جوزا ۱۲۹۳

مقام منبع وزارت جلیله جنگ - دامت شوکته - :

اینکه تلگرافاً تقاضای اجازه بعضی تغییرات در هیئت ترکیب قشون قاینات و سیستان نموده و امر به ارسال راپرت فرموده بودند، اینک صورتی که پس از مشاوره در مجالس متعدده با معلمین و صاحب‌منصبان و رئیس مالیه محلی نوشته شده و لفاً تقدیم می‌دارد؛ نتیجه گردیده و استدعای صدور حکم برای اجرای این صورت را می‌نماید. و نیز مستدعی است که اجازه اجرا را تلگرافاً مرحمت فرمایند که زودتر شروع به اصلاحات لازمه شود.

و نیز لازم است عرض نماید که چون در بودجه مصوبه وزارت جلیله جنگ، صاحب‌منصبان کم بوده و ممکن نبود صورت نظامی پیدا کند، مجبور به این تغییرات شده و برای اینکه صورت به خوبی جهات تغییراتش معلوم و مکشوف شود و ناگزیر از توضیحات ذیل است.

۱. کم کردن عده سوار و اضافه کردن عده جماز به این جهت است که حالیه تمام اعمال قشونی قاینات در طرف بلوچستان است و چون بین قاینات و بلوچستان، همین قسم بین سیستان و بلوچستان کویر لوط واقع گردیده و سوار ممکن نیست طی این راه و منازل را نماید و جمازه مفید است، به این جهت فعلاً این تغییر داده شده و پس از دو سال که امنیت در بلوچستان قائم گردید، ممکن است از عده جماز کم کرده، به سوار افزود.

۲. تفاوت حقوق سوار و جمازه قاینات با سیستان به ملاحظه تغییر و نرخ غله این دو محل است (توضیح اینکه در قاینات نان یک من و جو یک من و ده سیر یک قران و کاه چهار الی پنج من یک قران است و مقصود از من، من معمول قاین است که عبارت است از ۳۶۰ مثقال و سیر آن مرکب از ۹ مثقال) و هر اسی در قاینات، هشت قران در ماه خرج دارد.

۳. اضافه نمودن نفرات توپخانه به این ملاحظه است که پنج عراده توپ در سیستان و قاینات به استثنای دو عراده قدیمی که حکم اسقاط را دارد، موجود و در موقع باید به کار برده شوند و برای پنج عراده، هشتاد نفر خیلی به زحمت کفایت خواهند نمود.

۴. اضافه نمودن اصناف به ملاحظه موجود بودن وسائل سفر و حمل و نقل توپخانه است. در عرض راه، معطل و سرگردان نشوند.

۵. در تشکیل هر گروهان پیاده نظامی مجبوریم که به عده صاحب‌منصبان جزو پیاده بیفزائیم. چه هم

در سفر و هم در حضر وجود صاحب‌منصبان جزو برای مسئولیت رسدها و جوقه‌ها لازم است.

۶. اگر چه در این بودجه به ملاحظه محل به حقوق سربازان اضافه نشده و به واسطه قلت عدد هم ممکن

نیست از عده آن‌ها کاست و به موجب بقیه افزود، لکن بر وزارت جلیله لازم است که مذاکره برای حقوق سربازان بفرمائید که زندگانی آن‌ها راحت و ممکن باشد. چنانچه عرض نمود قیمت نان در قایانات ۳۶۰ مثقال یک قران است (یعنی یک من قاین) و با این گرانی معلوم نیست سرباز چه قسم باید زندگانی نماید. علاوه بر ترتیب و مخارج، صورت ضمیمه این راپرت و مخارج اصطبل توپ‌خانه و مریض‌خانه نظامی و ملیوس که در بودجه سابق منظور شد، به اعتبار برای مخارج مفصله ذیل نیز لازم است و هرگاه صرفه‌جویی برای این جزئی مخارج شود، چشم از انتظام و دسیپلین کامل باید پوشید.

الف - اجاره دو کاروانسرا یکی جهت سربازخانه و دیگری جهت سوار در بیرجند از قرار ماهی پنجاه تومان (این اجاره موقتی باید باشد تا از طرف دولت سربازخانه ساخته شود)؛

ب - اساسیه اطاق کشیک توپ‌خانه و سربازخانه و سربازخانه سوار از میز و نیمکت و صندلی و فرش و ساعت دیوارکوب و چراغ و غیره؛

ج - فرش جهت سربازخانه‌ها به اندازه لزوم؛

د - قیمت یک دستگاه کامل ژیمناستیک برای سرباز و سوار و توپچی؛

ه - برآورد و سوخت و روشنایی ماهیانه سربازخانه‌ها و توپ‌خانه‌ها؛

و - اعتبار ماهی چهل تومان جهت عمله تنظیف سربازخانه‌ها و سقا که آب شیرین به سربازخانه‌ها حمل نماید و سایر مخارج تنظیفه که از امراض مسریه افراد نظامی مصون بمانند؛

ز - اعتبار جهت حمل و نقل ذخیره و ملیوس و مال بنه در وقت تجهیز قشون.

مخارج هفت گانه فوق برای سربازخانه‌های سیستان نیز جداگانه لازم است که باید برآورده شود، صحیح است.

سند شماره ۵

نشان شیر و خورشید

حکومت سیستان وقایعات

نمره کتاب ثبت ۲۰۹

به تاریخ ۷ جمادی‌الثانی ۱۳۳۲ / ۱۳ ثور ۱۲۹۳

خدمت جناب جلال‌مآب اجل، آقای میرزا اسمعیل خان رئیس مالیه - دام اقباله - :

به ملاحظه اینکه هنوز استعداد مصوبه بودجه تماماً تهیه و حاضر نشده و در این موقع که راپرت رسیدن بلوچ آمده بود و مجبور بودم که به طور غیر مستقیم اقدام و تهیه استعداد نمایم، لهذا رسته ایلجار از جمازه و پیاده تهیه شده و مأمور نموده‌ام و چون بی حقوق معلوم است که خدمت نخواهند نمود، لهذا خواهشمند است که قدغن فرمایند که آنچه جماز وارد می‌شود، از قرار یومی دو قران و پیاده را یومی یک قران مخارج دهند و این خرج جزء مصارف فوق‌العاده محسوب می‌شود و از طرف دیگر هم چون مخارج قشونی هنوز خیلی کمتر از بودجه است، معلوم است که از میزان مخارج مصوبه نخواهد گذشت. صحیح است.

سند شماره ۶

نشان شیر و خورشید

(اداره تلگرافی دولت علیّه ایران)

از سیستان به بیرجند، نمره قبض ۶۰- نمره تلگراف ۳، عدد کلمات ۴۶، تاریخ اصل ۱۵، تاریخ وصول

۱۵ ثور، اسم گیرنده، سنه ۱۳۳۶

مقام محترم حکمرانی کل - دامت رفعته - سوار و جمازه امنیه که بر حسب حکم جدیداً سردار علی خان

گرفته است، اگر طرف قبول واقع گردیده، تلگرافاً به اداره مالیه قدغن نمائید حقوق آنها را بپردازند. ۱۵

ثور ۹۷، ۱۲ [نمره ۱۳۴، فاخر الدوله]

مهر اخبار تلگرافخانه مبارکه بیرجند

بودجهها منبذ گرفته ارسال شده

حامش سند نمره ۲۳۸- ۲۱ ثور ۱۲۹۷

سیستان، خدمت حضرت مستطاب اجل، آقای فاخر الدوله - دام اقباله -

در جواب نمره ۱۳۴ سواره و جمازه جدید قبول و بودجه حقوق آنها ارسال شده است. نمره ۲۳۸

[حاشیه بالا] نمره ۲۳۸- ۲۱ ثور ۲۹/۱۲۹۷ رجب ۱۳۳۶

سند شماره ۷

نشان شیر و خورشید

(اداره تلگرافی دولت علیّه ایران)

از تهران به بیرجند

نمره ۱۲۵۰ دولتی، عدد کلمات ۴۴

حکومت قاینات مصارف یکصد نفر جمازه سوار که جمازه ممتاز از خود داشته باشند و سوار هم اشخاص

جوان کار آزموده جنگی باشند که فقط دولت اسلحه به آنها بدهد که در سال چقدر خرج دارند؛ میزان

حقیقی را زودتر تلگراف نمائید.

[مهر اخبار تلگرافخانه مبارکه بیرجند] به تاریخ ۲۱ شهر رمضان، ۱۲ سنبله ۱۳۳۰ سیچقان نیل

سند شماره ۸

نمره ۱۶۲، تحریرات کابینه

بیرجند مورخه ۸ شعبان ۳۱/۱۳۳۱ جوزا ۱۲۹۴

غلامحسین خان نایبالحکومه سر چاه

لازم است پانزده نفر از جمازه سر چاهی را مأمور کند که به خسوف آمده، مطابق دستورالعملی که

رئیس مالیه خوسف به آنها می دهند، رفتار نموده معمول دارند. و نیز لزوماً می نویسد که این عده نباید از

اشخاصی باشند که سابقاً هم در اداره مالیه خدمت کرده و باید از آنهاائی باشند که تا به حال هیچ خدمت

مالیه به آنها رجوع نشده باشد.

سند شماره ۹

نشان شیر و خورشید

حکومت سیستان و قایینات

نمره کتابت ثبت ۱۸۶، به تاریخ ۴ جمادی‌الثانی ۱۳۳۲/۱۰ ثور ۱۲۹۳

خدمت جناب جلالتمآب اجل، آقای میرزا اسمعیل خان، رئیس مالیه - دام اقباله - :

به ملاحظه اهمیت حدود نهبنندان و سرچاه در ۲۵ حمل به نواب آن دو محل اجازه داده و حکم شد که بیست نفر بنده، جماز را در نه و ده نفر در سر چاه اضافه نماید. بیست نفر نه از اول همین برج تهیه شده و صورت نفرات آن را محض اطلاع ارسال می‌نماید. صورت سرچاه هنوز نرسیده، لکن نفرات گویا تهیه شده است. صحیح است.

سند شماره ۱۰

نشان شیر و خورشید

حکومت سیستان و قایینات

نمره کتاب ثبت ۸۰۷، به تاریخ ۱۱ شوال ۱۳۳۲/۱۰ سنبله ۱۲۹۳

ریاست محترم مالیه قایینات - دام اقباله - :

در جواب نمره ۱۸۷۸ راجع به انسداد راه عبور و مرور قوافل بین کرمان و اصفهان و یزد با قایینات، خاطر شما را مطلع می‌نمایم که این چاه‌ها که در ضمیمه اسم برده شده، محلی نیست که بتوان قراول یا مفتش دائمی گذارد، زیرا که نصف سال را به ملاحظه شدت حرارت، زندگانی در آنجا غیر ممکن است. به علاوه چنانچه مسبوق هستید، قوافل مجبور نیستند که از سر این چاه‌ها عبور نمایند؛ راه بیابان صاف و هموار است و همین که فهمیدند در سرچاه قراول هست، از یک فرسنگ بالاتر یا پائین‌تر عبور نموده، مقصود خود را انجام می‌دهند. اداره حکومتی تصور می‌نمایند که فعلاً برای جلوگیری قاچاق در خوسف، باید اقدامات زیر به عمل آید:

۱. درخوسف یک نفر رئیس تعیین شود که خیلی فعال و مدبر باشد.
۲. قدری به عده جمازه مالیه خوسف افزوده شود که بتواند به خوبی اطراف آن قصبه را گردش کرده و همیشه مواظب راه‌های آنجا یا بیرجند و سایر نواحی باشند.
۳. اداره حکومتی به نواب آنجا می‌نویسد که جمازه دولتی را مخصوصاً سفارش نمایند که مواظب باشند و تفتیش نمایند.
۴. آنچه قافله از سرچاه یا خور یا فدشک به طرف کرمان یا ناری بند حرکت نموده، تاریخ حرکت او را به اداره مالیه اطلاع داده و منتظر ورود آن قافله باشند.
۵. برای اجرای ماده چهارم لازم است اداره مالیه سه نفر اجزاء با سوار در سه نقطه مذکور به طرف کرمان عزیمت نموده و یا در مراجعت مستقیماً به یکی از این نقاط ثلاثه نرفت در حکم قاچاقچی مشخص شده، مستوجب جریمه و تنبیه خواهد بود.

۶. از جمازه‌های مالیه خوسف، شش نفر باید مأمور این سه نقطه بوده و در رد زدن هم خیلی ماهر باشند که بعد از ورود هر قافله دو سه فرسنگ به طرف داخل لوط رفته و تفتیش نمایند که از این قافله کسی از جاده خارج شده است یا نه.

اداره حکومتی گمان می‌نماید با این ترتیب بهتر ممکن است به مقصود رسد و هرگاه جناب‌عالی نظریاتی در این موارد دارید اطلاع داده تا شروع به اقدام شود. از تأکیدیاتی که به نایب‌الحکومه سرچاه به طور غیر رسمی هم نمودم که مستحضر هستید، امید است اقدامات جدی در این خصوص مشارالیه به عمل آورد. منتظر نظریات جناب‌عالی در این خصوص هستیم. صحیح است.

سند شماره ۱۱

سواد مراسله رئیس دفتر خوسف

مورخه ۲۰ برج اسد ۱۳۳۲ - نمره ۵۶

مقام منبع حضرت مستطاب اجل بندگان، ریاست کل مالیه و گمرکات قاینات - دام شوکته :-
با کمال توقیر، خاطر مبارک را مستحضر می‌دارد که در یوم یکشنبه ۱۵ برج جاری رضاقلی بیگ جماز اداره خوسف، یک نفر شتر از چهار نفر معامله‌گر سیستانی خریداری می‌نماید و معامله‌گرها می‌روند. روز دیگر شتر مزبور ناخوش می‌شود، رضاقلی بیگ شتر را برداشته، به مشارالیها برساند، الساعه شخص قاصدی خبر آورده که رضاقلی در یک فرسخی کیوشاد که جزء براکوه است، کشته‌اند و نعش آن میان لحاف، زیر خاک کرده‌اند. اشخاص سیستانی با اهالی فدشک از کرمان آمده، یک نفر آن‌ها مردان و یک نفر آن‌ها غلام نام داشته، مستدعی است که امر فرموده، از اداره جلیله حکومتی تلگرافاً به نهبندان و سیستان اطلاع داده که از ایشان جلوگیری نمایند. اگر بعضی اطلاعات و سؤالات دیگر هم لازم باشد، امر فرموده از کربلائی مختار جماز بنمایند. زیاده امر، امر مبارک است.
رئیس دفتر خوسف عبد الوهاب، سواد مطابق اصل است.

سند شماره ۱۲

اداره سواره نظام و جماز قاینات

۳ میزان ۱۳۳۲، نمره ۱۵

مقام منبع محترم حضرت اشرف ارفع اعظم، فرمانفرمای کل ایالت شرق - روحی فداه - افتخاراً حضور مبارک عرض می‌نمایم:

امروزه قرار بود جمازی که از قصبه نه حاضر خدمت شده‌اند، حاضر در اداره شده و سان بدهند، ولی ابداً حاضر نشده و از قراری که معلوم می‌شود، محرک دارند برای مشق نکردن، زیرا میل ندارند که در بیرجند سر خدمت باشند؛ البته در خانه‌های خودشان باشند، راحت‌تر هستند.

مستدعی‌ام مقرر فرمایند فردا صبح یکشنبه، آقای میرزا احمدعلی که تا به حال به سمت ریاست آن‌ها شناخته می‌شده، جماز را در اداره حاضر کرده و تحویل بدهند و استدعا می‌کنم از حضور مبارک که اگر در حاضر شدن در اداره امتناع ورزیدن مقرر فرمایند، آن‌ها را تنبیه نموده و به سختی حاضر نمائیم تا محرکین

معلوم شوند. چاکر علی نقی

۴ میزان ۶/۱۲۹۲ ذی قعدة ۱۳۳۲

سند شماره ۱۳

۵ عقرب ۱۲۹۳، نمره ۴۱

مقام منبع محترم حضرت اشرف ارفع اعظم، فرمانفرمای کل ایالت شرق - روحی فداه :-
با کمال افتخار عرض می‌نماید: جمازه‌ها را صبح در اداره حاضر کرده و سان دیده، تفنگ‌های آن‌ها را تحویل اسلحه‌خانه اداره کرده، اطاق برای آن‌ها در اداره تعیین نمودم. رفتند که اسباب‌های خورده آورده و منزل نمایند. باز هم نمی‌دانم از کجا محرکی آن‌ها را شورانده و پیغام کردند که ما نمی‌آئیم به اداره و برای مشق هم حاضر نیستیم. فرستادم پیش آن‌ها که چون شماها تمرد از حکم دولت می‌نمائید، اگر حاضر نشوید، شماها عموماً تنبیه خواهید شد. جواب داده بودند که خیر، ما حاضر نمی‌شویم. فوراً بیست نفر با یک صاحب‌منصب فرستادم که آن‌ها هر کجا هستند، آن‌ها را حاضر نمایند و عقیده چاکر این است که این‌ها باید تنبیه سخت شوند. چاکر خیلی تعجب می‌کنم که اگر سرکار امیر حکم می‌فرمودند این‌ها سرباز شوند، با ماهی سه تومان حقوق این‌ها چه می‌کردند! در هر صورت نتیجه اقدامات را فوراً به عرض مبارک خواهیم رساند. چند نفر پیرمرد محرک ما بین این‌ها هست که آن‌ها را حضوراً عرض خواهیم کرد. چاکر علی‌نقی

سند شماره ۱۴

نشان شیر و خورشید

حکومت سیستان و قایینات

نمره ۱۱۶ مورخه ۱۰ شعبان اول سرطان ۱۳۳۳

ریاست جلیله ادوات محترم مالیه و خالصجات و گمرکات سیستان

این چند نفر جمازان، مفصله شرحی تظلم نموده‌اند که حقوق برج حوت سنه ماضیه آن‌ها را نپرداخته‌اند. فیروز نام، داود بولان و الله بخش در صورتی که جمازان مزبور خدمات مرجوعه نظامی خود را انجام داده‌اند، مقرر خواهید فرمود که حقوق عقب افتاده آن‌ها را بپردازند که آسوده خاطر، مشغول به انجام خدمات نظامی خود باشند. سواد مطابق با اصل است. مهر دفتر حکومتی سیستان

سند شماره ۱۵

نشان شیر و خورشید

خزانه‌داری کل ایران Tresorerie Generale de Prese

بیرجند ۲۰ سرطان توشقان ئیل ۱۳۳۳

خدمت حضرت مستطاب بندگان اجل اکرم افخم عالی، سرکار امیر شوکت‌الملک، فرمانفرمای ایالت جلیله شرق - دامت شوکت‌العالی :-

چندی قبل جهت جلوگیری از قاچاقچیان فدشکی که به کرمان رفته بودند، از جمازان دولتی و اداره مالیه مأمور نموده، با کمال مواظبت و دقت، تمام راه‌ها را به مسافت سی فرسنگ در توی لوت در مدت یک ماه

به توسط بیست جماز محفوظ کرده بود؛ به طوری که ممکن نبود احدی بدون اطلاع جمازان عبور نماید. تقریباً در هشت روز قبل، محمدعلی جماز دولتی، دو نفر ساربان را که از حدود قراولی او عبور می نمودند، با بارهایشان به بیرجند آورد. بارهای آن‌ها تفتیش شد و خودشان استنطاق شدند؛ معلوم شد که چیزی ندارد و از آن قافله فدشکی هم بی خبر هستند، لهذا مرخص شده رفتند. محمدعلی جماز اظهار داشت که من با دو سه نفر دیگر که یکی هم مصطفی قلی جماز است در سر یک راه کشیک می کشیدیم. پس از چند روز من از آن‌ها جدا شده، بر سر راه دیگری برای تفتیش رفتم. پس از چهار پنج روز توقف در سر این آبگاه، این دو نفر ساربان وارد شدند. آن‌ها را برداشته به خوسف آوردم و از آنجا هم به بیرجند آمدیم. در خوسف شنیده بود که پس از اینکه از رفقا جدا شده است، آن‌ها هم از سر آن راه متفرق شده‌اند. مصطفی قلی را به توسط مأمور برای رسیدگی به یک دعوائی که در چندی قبل بین دو زن اتفاق افتاده بود، احضار به بیرجند نموده‌اند و آمده است تا خوسف از آنجا امین مالیه او را دوباره مأمور سرپست خود کرده است. همین طور هم از خوسف راپورت دادند، ولی پس از دو سه روز معلوم شد که مأمور مجدداً از پی مصطفی قلی رفته و او را به بیرجند آورده است و رفقای او هم که یکی عباس محمدباقر و دیگری کربلائی اسدالله است، در سر پست خود نمانده و متفرق شده‌اند.

امروز صبح هم کاغذی از یکی از جمازان فدشکی اداره مالیه رسید که سواد آن را لفاً محض استحضار خاطر مبارک ارسال می‌دارد. از این کاغذ معلوم می‌شود که اتفاقاً از همین راهی که خالی شده است، محمدعلی و رستم رد شده‌اند. در این صورت ملاحظه می‌فرمائید که به همین واسطه تمام اقدامات یک ماهه اداره مالیه در جلوگیری از این قافله، عقیم و خنثی شده است. از قرار مسموع، این حرکت یعنی احضار مصطفی قلی از صاحب جمع یا حمید آقا ناشی شده است؛ در صورتی همان طوری که این عده جماز را حضرت مستطاب اجل اکرم عالی، مأمور و روانه اداره مالیه فرموده‌اند، به همان طریق در موقع احضار یکی یا تمام آن‌ها می‌بایستی از طرف حضرت مستطاب اجل اکرم عالی به اداره مالیه حکم به رجعت آن‌ها شود تا اداره مالیه بداند که کدام یکی خواهد رفت و به جای او عوض معین نماید.

مستدعی است مقرر فرمائید در این باب تحقیقات دقیق نموده، مقصر را در تحت مؤاخذه سخت در آورند تا من بعد از این قبیل بی‌ترتیبی رخ ندهد و بنده را در نتایج اقدامات، قرین امتنان و افتخار فرمائید. محسن وکیلی

سند شماره ۱۶

نمره ۱۱۲، تحریرات قشونی

بیرجند مورخه ۴ ربیع الثانی ۱۳۳۵ / ۸ دلو ۱۲۹۵

خدمت ریاست محترم قشون قایمات و سیستم - دام اقباله -

خواهشمند است مقرر فرمائید بودجه بیست و پنج نفر جمازه مفصل ذیل را تا اول دلو برای فردا حاضر نمایند که باید حقوق گرفته، به ریاست محمدخان ثموری باید برای حفاظت سرحد بروند.

محمدبیک، علی بیک، شیرمحمد، ملاحسن، اسدالله، عبدالله، علی بیک، محمدقاسم، محمدحسین

کربلائی، قاسم علی، محمدکربلائی، علی رضا بیک، حاجی عباس، احمدقلی بیک، محمدبیک، حسین مرتضی، قلی بیک، محمدعلی بیک، ملاحسن، کربلائی اللهیار، محمداستاد رمضان، ابوالحسن بیک، صفا قلی بیک، عباس علیقلی، محمدحسین حسن، حسن حسین، علی اکبر، شیرمحمد، قاسم، عباس زینی، کربلائی محمدحسین، شیرقلی بیک، آقا محمدبیک، یوسف محمدقاسم علی، خدابخش و حسین، محمدرضا، محمدحسن، کربلائی محمد، رحیم شیرمحمد، الله یار.

سند شماره ۱۷

نشان شیر و خورشید

حکومت سیستان، نمره ۳۹

مورخه ۳۰ شهر رجب المرجب سنه ۱۳۳۶

حضور مبارک بندگان اجل، حکومت رفیعه سیستان - دامت شوکتہ :-

عرضه می‌دارد در خصوص عالی‌جاه مددخان صاحب‌منصب، سی نفر جمازه‌های امنیه تاکنون خدمات شایانی از مومی الیه به ظهور رسیده است و آنی تغافل از خدمت خود نه نموده است. و تا این ساعت که تقریباً چهارده ماه است دیناری از بابت حقوق به مومی الیه نرسیده است. خواهشمندم نوع مقرر فرمایند که حقوق مومی الیه مرتب می‌رسیده باشد و باقی جمازه‌ها را هم صاحب‌منصب می‌خواهد که تمام طرق و شوارع در حفاظت ترتیب داشته باشد. از آن جمله شیر محمد هم که رئیس ده نفر جمازه است، خدمت کرده است و دیناری از بابت حقوق نرسیده است به مومی الیه. مخلص علی اکبر. امضا. سواد مطابق اصل است.

سند شماره ۱۸

نشان شیر و خورشید

حکومت سیستان و قاینات

نمره کتاب ثبت ۳۵۰، به تاریخ ۲۲ جمادی الثانی ۱۳۳۲/۲۸ ثور ۱۲۹۳

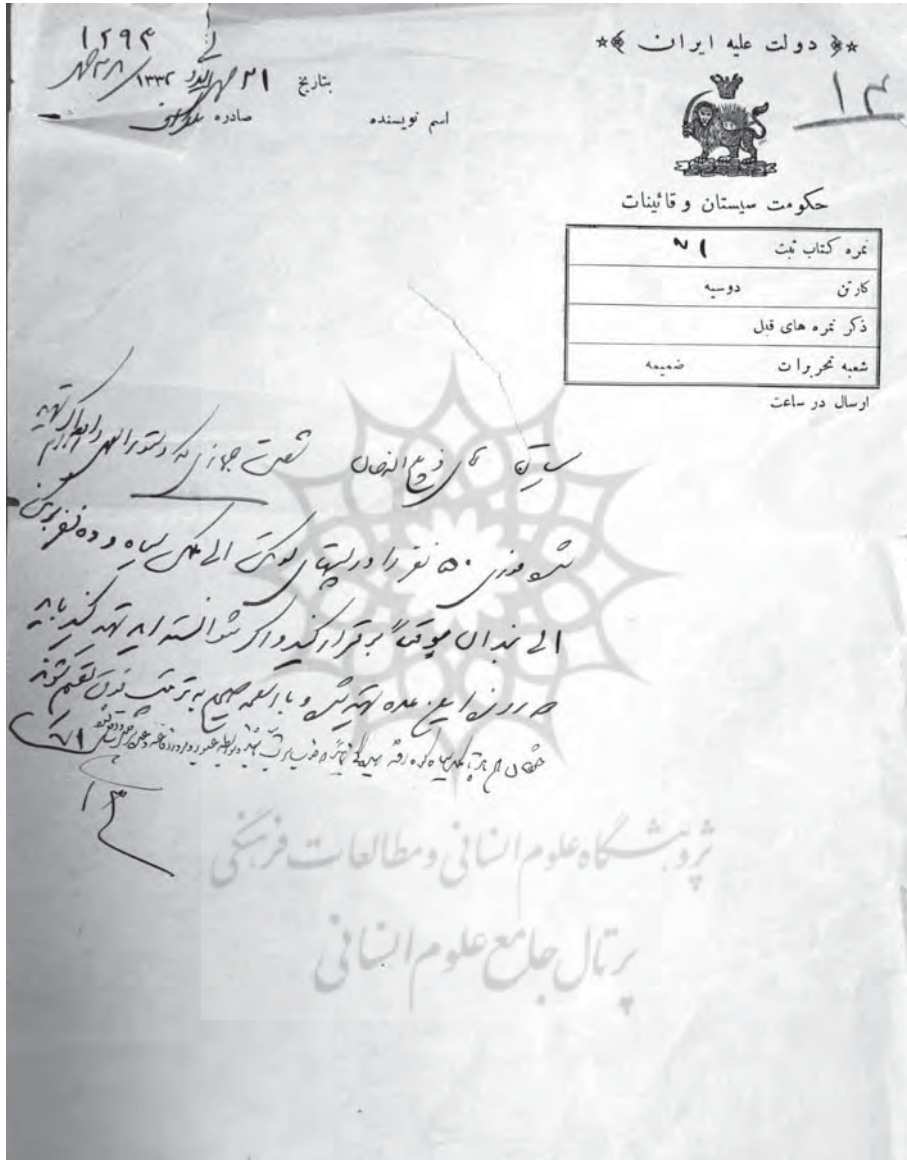
آقای میرزا علی اکبرخان، سرتیپ توپخانه مبارکه:

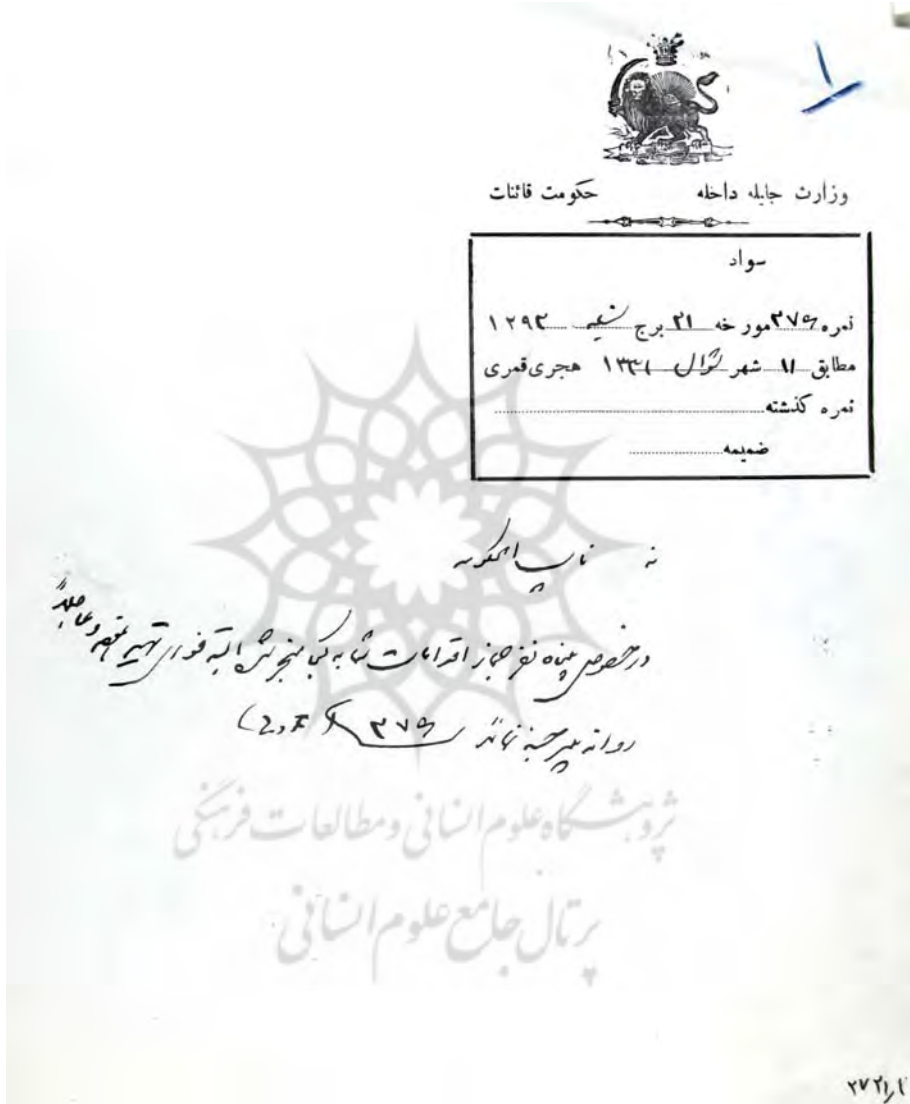
چون پربروز در حدود نه‌بندان، بین جمازه دولتی و سارقین بلوچ، جنگی اتفاق افتاده و در جنگ یک نفر جمازه مقتول گردید، فردا سه ساعت قبل از ظهر در توپخانه و حسینیه خواجه خضر جنب توپخانه، جهت شهادت مقتول، مجلس ترحیم منعقد خواهد بود. بدیهی است که با تمام افراد توپخانه در ساعت مقرر بعد از مشق حاضر خواهند شد. صحیح است.

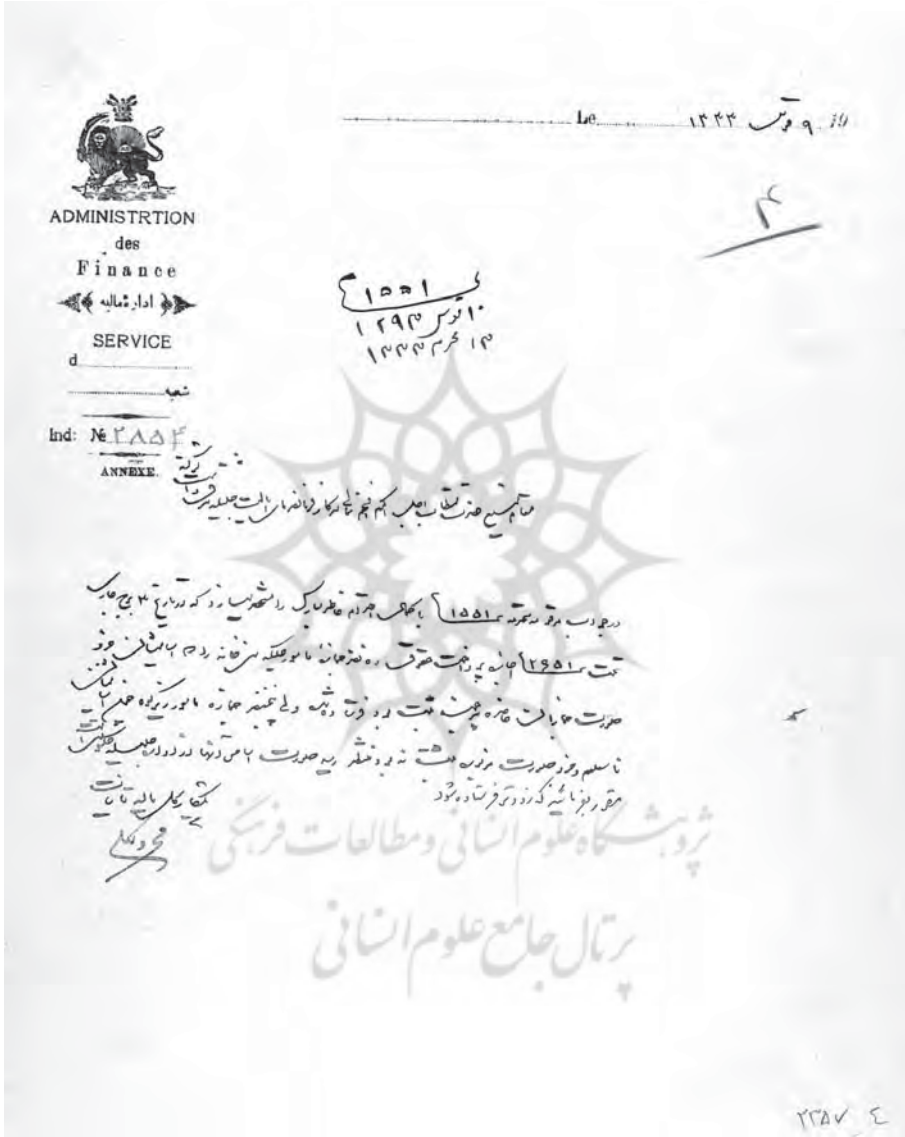
منابع:

۱. بلوکباشی، علی و شهیدی یحیی، پژوهشی در موسیقی و سازهای موسیقی نظامی در دوره قاجار، تهران، دفتر پژوهش‌های فرهنگی، ۱۳۷۶.
۲. مک گرگر، کلنل. سی. ام، شرح سفری به ایالت خراسان و شمال غربی افغانستان در ۱۸۷۵، ج ۲، مشهد، آستان قدس رضوی، ۱۳۶۸.
۳. فرهنگ جغرافیایی ایران خراسان، ترجمه کاظم خادمیان، مشهد، بنیاد پژوهش‌های اسلامی، ۱۳۸۰.
۴. محبوب فریمانی، الهه، اسناد حضور دولت‌های بیگانه در شرق ایران، مشهد، سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، ۱۳۸۲.
۵. متولی حقیقی، یوسف، از تبریز تا مشهد پژوهش پیرامون زندگی و قیام کلنل محمد تقی خان پسیان، مشهد، بانک قلم، ۱۳۸۰.
۶. بیت، چارلز ادوارد، سفرنامه خراسان و سیستان، ترجمه روشنی، قدرت‌الله و رهبری، مهرداد، تهران، یزدان، ۱۳۶۵.
۷. شاهدی، مظفر، زندگی سیاسی خاندان علم، تهران، مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر، ۱۳۷۷.
۸. افشار سیستانی، ایرج، خاندان علم و سیاست های استعماری در خاور ایران، تهران، مرکز نشر و تحقیقات قلم آشنا، ۱۳۸۱.
۹. زونیس، ماروین، شکست شاهانه، ترجمه عباس مخبر، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد، ۱۳۷۰.
۱۰. تکمیل همایون، ناصر، تحولات قشون در تاریخ معاصر ایران، ج ۱، تهران، دفتر پژوهش‌های فرهنگی، ص ۶۷.

پیام بهارستان / ۲۸، ۶، ش ۱ / پائیز ۱۳۹۲

خلاصه صورت گفت و شنود که تاریخ ۸۱ شهریور ۱۳۵۰ در دبیرخانه تیم حضرت مجازه نهی گردید

ردیف	اسم	اسم پدیده	جنسیت	قد و وزن	محل و همراه ایضا	ملاحظات
۱	حسن	محمد محمدی	دندان درجه ۱	۲۵		
۲	حسین	محمد حسین	شاید	۲۳		
۳	ابراهیم	محمد ابراهیم	شاید	۳۰		دندان درجه ۱ شش و هفت و هشت و نهم
۴	محمد حسن	محمد حسن	دندان درجه ۱	۲۵		
۵	حسن	محمد حسن	دندان درجه ۱	۴۱		
۶	حسن	محمد حسن	دندان درجه ۱	۳۱		دندان درجه ۱ شش و هفت و هشت و نهم
۷	غلام	محمد	دندان درجه ۱	۱۹		
۸	محمد حسن			۲۳		
۹	غلام	محمد حسن		۲۶		
۱۰	محمد حسن	محمد حسن	شاید	۳۴		دندان درجه ۱ شش و هفت و هشت و نهم
۱۱	محمد حسن	محمد حسن	دندان درجه ۱	۳۳		
۱۲	محمد حسن	محمد حسن		۳۹		
۱۳	غلام	محمد حسن	دندان درجه ۱	۳۱		
۱۴	محمد حسن	محمد حسن		۳۹		
۱۵	غلام	محمد حسن	دندان درجه ۱	۳۱		

پیام بهارستان / ۲۵، س ۶ ش ۲۱ / پاییز ۱۳۹۲

صفحه

ردیف	اسم	اسم پد	جنسیت	تعداد ذرات	معمول یا ایضا	ملاحظات
۲۵	حن	محمد	نر	۳۵		
۲۶	حن	عبدالله	نر	۲۹		
۲۷	حن	محمد	نر	۳۸		
۲۸	اسد	محمد	نر	۲۶		
۲۹	حن	نر	نر	۲۱		
۳۰	حن	محمد	نر	۳۱		
۳۱	حن	محمد	نر	۸		
۳۲	حن	محمد	نر	۱۵		

سرور محمد علی آذری خاکستر - تهران - خیابان ولیعصر - پلاک ۱۰۰

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

پیام بهارستان / ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱ / پانیز ۲۰۹۲

۲۰۹۲، ۲

شماره	تفصیلات	اسم	اسم پدر	محل	درجه و رتبه	میزان حقوق		محل مهر یا امضا	تاریخ حفلات
						دینار	قران		
۶۸	نورسرم	محمد	محمد	باج	۶۰	۷۰		دعوت لقرن پنج خرف نظر	
۶۹	"	محمد	محمد	"	۶۰	۷۰		"	
۷۲	"	محمد	محمد	"	۶۰	۷۰		"	
۷۵	"	محمد	محمد	"	۶۰	۷۰		"	
۷۸	"	محمد	محمد	"	۶۰	۷۰		"	
۸۰	"	محمد	محمد	"	۶۰	۷۰		"	
۸۱	"	محمد	محمد	"	۶۰	۷۰		"	
۸۲	"	محمد	محمد	"	۶۰	۷۰		"	
۹۲	"	محمد	محمد	"	۶۰	۷۰		"	
۹۹	نورسرم	محمد	محمد	"	۸۰	۸۰		"	
۱۰۲	"	محمد	محمد	"	۸۰	۸۰		"	
۱۰۹	"	محمد	محمد	"	۷۰	۷۰		"	
۱۱۰	"	محمد	محمد	"	۷۰	۷۰		"	
۱۱۴	"	محمد	محمد	"	۷۰	۷۰		"	
۱۱۷	"	محمد	محمد	"	۷۰	۷۰		"	
						۱۰۷۰	صح		